

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: ИСТОРИЈА

СТРУКА: СВЕ СТРУКЕ ОСИМ ЕКОНОМИЈА, ПРАВА И ТРГОВИНА И ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЉСТВО

ЗАНИМАЊЕ: СВА ЗАНИМАЊА ОСИМ: ПОСЛОВНО-ПРАВНИ ТЕХНИЧАР, УГОСТИТЕЉСКИ ТЕХНИЧАР, ТУРИСТИЧКИ ТЕХНИЧАР И КУЛИНАРСКИ ТЕХНИЧАР

РАЗРЕД: ПРВИ

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 2

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 68

ДАТУМ: јун 2024. године

ОПШТИ ЦИЉЕВИ

- стицање хуманистичког образовања и развијање историјске свијести;
- разумијевање историјског простора и времена, историјских догађаја, појава и процеса и улоге истакнутих личности;
- развијање индивидуалног и националног идентитета;
- стицање и проширивање знања, развијање вјештина и формирање ставова неопходних за разумијевање савременог свијета;
- унапријеђивање функционалних вјештина и компетенција неопходних за живот у савременом друштву (истраживачких вјештина, критичког и креативног мишљења, способности изражавања и образлагања сопствених ставова, разумијевања мултикултуралности, развијање толеранције и културе аргументованог дијалога);
- оспособљавање за дјелотворно коришћење информационо-комуникационих технологија;
- развијање свијести о потреби сталног усавршавања и свијести о важности његовања културно-историјске баштине.

ТЕМЕ

1. Срби у средњем вијеку
2. Српски народ од краја XV до почетка XIX вијека
3. Српски народ у борби за ослобођење и уједињење (1804–1878)
4. Српски народ у борби за ослобођење и уједињење (1878–1918)
5. Српски народ у југословенској држави (1918–1991)
6. Република Српска, Босна и Херцеговина и простор бивше Југославије на крају XX и почетку XXI вијека

Оквирни број часова за реализацију тема није дефинисан. Наставник ће приликом планирања и програмирања наставних садржаја, узимајући у обзир факторе попут нивоа постигнућа ученика, нивоа сложености наставне теме, потреба струке и занимања, и сл, одредити број часова потребан за њихову реализацију у оквиру теме. Теме чине обавезни дио Наставног програма, али немају обавезујући карактер што се тиче редослиједа њихове реализације.

ИСХОДИ

1. Тема: Срби у средњем вијеку

Знања	Вјештине	Ставови/вриједности
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - опише начин живота старих Словена; - наведе узроке и посљедице сеобе Словена; - процијени значај ширења хришћанства и писмености међу Словенима; - опише дјелатност Тхирила и Методија; - наброји српске територије, државе и најзначајније владаре у раном средњем вијеку; - опише свакодневни живот и ратове Стефана Немање; - објасни оснивање Хиландара; - процијени значај Светог Саве за српски народ; - објасни оснивање аутокефалне Српске цркве; - наведе узроке и посљедице сукоба око Немањиног наслеђа; - истакне значај привреде за развој државе Немањића; - опише главна обиљежја проглашења Српског царства и Српске патријаршије; - објасни да је Босна била област у саставу Србије; - повезује појаве и догађаје из историје средњовјековне Босне у односу на сусједне државе; - наведе узроке и посљедице распада Српског царства; - опише правце ширења Босне под краљем Твртком; - објасни како су владари Босне и странци називали становнике Босне; - поткријепи аргументима постанак Херцеговине; - опише државно и друштвено уређење српских 	<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - покаже на карти прапостојбину старих Словена; - објасни на карти главне правце сеобе Словена; - анализира процес настанка и развоја феудалног друштва; - прикаже друштвене класе у средњем вијеку; - утврди процес изграђивања државности српских земаља; - разликује области унутар српског етничког простора; - анализира однос Византије према Србима; - објасни значај Стефана Немање као владара и родоначелника династије Немањића; - анализира узроке српских ратова против сусједних држава; - покаже на карти правце ширења Србије за вријеме владавине краља Милутина и краља/цара Душана; - објасни узроке доношења Душановог законика; - наведе сличности и разлике између православног хришћанства и учења Цркве босанске; - објасни узроке преношења краљевства у Босну; - анализира посљедице Маричке и Косовске битке; - опише улогу кнеза Лазара, Вука Бранковића и Милоша Обилића и анализира различита тумачења њихове улоге; - објасни историјски значаја Видовдана; - анализира узроке и посљедице пада српских земаља под Турке; 	<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - унаприједи знања о прошлости; - развија благонаклон однос према културно-историјском наслеђу; - развија способност да на основу различитих историјских извора реконструише и процјењује историјске догађаје по важности и даје свој критички став о тим догађајима; - разумије историјске коријене савремених политичких и друштвених промјена; - развија љубав за национални идентитет повезан са смислом за поштовање различитости; - унапређује позитиван став према промјенама и иновацијама; - изграђује способност реаговања на друштвено неприхватљиво понашање; - његује способност вредновања подвига и личног херојства; - афирмише спремност да превазиђе стереотипе и предрасуде; - подстиче способност разликовања чињеница од тумачења; - његује способност поштовања људских права и једнакости као основе за солидарност и одговорност; - развија критички однос према информацијама које објављују масовни

<p>земаља;</p> <ul style="list-style-type: none"> - објасни поријекло и долазак Турака на Балканско полуострво; - именује мјеста и вријеме одигравања најзначајнијих битака између Срба и Турака; - утврди положај Српске деспотовине и Зете; - наведе редослијед пада српских држава под Турке; - наброји српске династије у позном средњем вијеку; - утврди значај главних задужбина српских средњовјековних владара и најзначајније тековине српске средњовјековне културе. 	<ul style="list-style-type: none"> - истражи положај жена у српском народу током средњег вијека; - препознаје на фотографијама и цртежима рашку градитељску школу, српско-византијски стил и моравску градитељску школу. 	<p>медији;</p> <ul style="list-style-type: none"> - развија одговорност за укључивање у процес доношења одлука.
--	--	--

2. Тема: Српски народ од краја XV до почетка XIX вијека

Знања	Вјештине	Ставови/вриједности
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - опише правце турских освајања на тлу Европе током XVI и XVII вијека; - објасни положај српског становништва у Османском царству; - наведе најзначајније српске патријархе; - разликује хајдуке и ускоке; - анализира узроке ратова хришћанских сила против Османског царства; - именује ратове хришћанских сила против Османског царства; - опише значај Војне крајине; - објасни положај српског становништва у Хабзбуршком царству и Млетачкој републици; - анализира притисак хрватског племства и римокатоличке цркве на Србе; - наброји нове духовне центре српског народа; - објасни узроке успона Дубровника; 	<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - објасни основне карактеристике државног и друштвеног уређења Османског царства; - наведе сличности и разлике између османског феудалног система и њему одговарајућег државног уређења; - истражи положај жена у Османском царству; - објасни процесе данка у крви и исламизације; - покаже на карти које територије је обухватала Пећка патријаршија; - анализира улогу Пећке патријаршије у очувању идентитета Срба; - даје критички став о узроцима спаљивања моштију Светог Саве; - објасни узроке сеоба Срба; - опише и покаже на карти правце Прве и Друге велике Сеобе Срба; - покаже на карти Војну границу; 	<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - унаприједи знања о прошлости; - развија благонаклон однос према културно-историјском наслеђу; - развија способност да на основу различитих историјских извора реконструише и процјењује историјске догађаје по важности и даје свој критички став о тим догађајима; - разумије историјске коријене савремених политичких и друштвених промјена; - развија љубав за национални идентитет повезан са смислом за поштовање различитости; - унапређује позитиван став према промјенама и иновацијама; - изграђује способност реаговања на друштвено неприхватљиво понашање;

- наведе најзначајније тековине српске културе ренесансе и барока и најзначајније представнике.	- анализира привилегије које су Срби добили у Хабзбуршкој монархији; - утврди особености положаја Дубровачке републике.	- његује способност вредновања подвига и личног херојства; - афирмише спремност да превазиђе стереотипе и предрасуде; - подстиче способност разликовања чињеница од тумачења; - његује способност поштовања људских права и једнакости као основе за солидарност и одговорност; - развија критички однос према информацијама које објављују масовни медији; - развија одговорност за укључивање у процес доношења одлука.
---	--	--

3. Тема: Српски народ у борби за ослобођење и уједињење (1804–1878)

Знања	Вјештине	Ставови/вриједности
Ученик ће бити способан да: - опише прилике у Београдском пашалуку уочи Српске револуције; - објасни узроке, главне токове и посљедице Српске револуције; - наведе најзначајније битке и личности Српске револуције; - опише политичке и друштвене прилике у Кнежевини Србији; - процијени улогу Српске православне цркве у стварању државе у Црној Гори; - објасни улогу Петра I и Петра II Петровића Његоша; - наведе узроке буна и устанака Срба у Босни и Херцеговини;	Ученик ће бити способан да: - анализира историјски значај Српске револуције; - наведе сличности и разлике између Првог и Другог српског устанка; - анализира сличности и разлике између личности и политике Карађорђа и Милоша Обреновића; - објасни изградњу државности Србије и Црне Горе; - даје критички став о српском националном покрету у Босни и Херцеговини; - истражи рад и дјело Стаке Скендерове; - објасни међународни значај Велике источне кризе; - критички вреднује резултате Берлинског конгреса.	Ученик ће бити способан да: - унаприједи знања о прошлости; - развија благонаклон однос према културно-историјском наслеђу; - развија способност да на основу различитих историјских извора реконструише и процјењује историјске догађаје по важности и даје свој критички став о тим догађајима; - разуме историјске коријене савремених политичких и друштвених промјена; - развија љубав за национални идентитет повезан са смислом за поштовање различитости; - унапређује позитиван став према

<ul style="list-style-type: none"> - наброји буне и устанке Срба у Босни и Херцеговини до 1878. године; - покаже на карти подручја у Босни и Херцеговини која су била захваћена бунама и устанцима; - опише положај Срба у Јужној Угарској и објашњава тековине њихове културе; - процјењује узроке и посљедице стварања Српске Војводине; - опише ослободилачке ратове Србије и Црне Горе 1875–1878. године. 		<p>промјенама и иновацијама;</p> <ul style="list-style-type: none"> - изграђује способност реаговања на друштвено неприхватљиво понашање; - његује способност вредновања подвига и личног херојства; - афирмише спремност да превазиђе стереотипе и предрасуде; - подстиче способност разликовања чињеница од тумачења; - његује способност поштовања људских права и једнакости као основе за солидарност и одговорност; - развија критички однос према информацијама које објављују масовни медији; - развија одговорност за укључивање у процес доношења одлука.
--	--	--

4. Тема: Српски народ у борби за ослобођење и уједињење (1878–1918)

Знања	Вјештине	Ставови/вриједности
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - упореди различите аспекте политичких и друштвених прилика у Србији и Црној Гори 1878–1912. године; - наброји најзначајније владаре српских нововјековних династија; - опише положај Срба у Хрватској, Славонији и Далмацији; - објасни хрватску политику и идеологију према Србима и шта је сачувано од те идеологије данас; - наведе циљеве аустроугарске политике у Босни и 	<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - објасни историјске коријене правашке идеологије према српском народу; - даје критички осврт на покушај стварања „босанске нације” и разлоге њеног неуспјеха; - објасни узроке појаве Младе Босне; - анализира ставове представника Младе Босне; - опише међународни контекст Балканских ратова; - објасни и критички анализира Сарајевски атентат; - тумачи мотиве аустроугарске ратне политике 	<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - унаприједи знања о прошлости; - развија благонаклон однос према културно-историјском наслеђу; - развија способност да на основу различитих историјских извора реконструише и процјењује историјске догађаје по важности и даје свој критички став о тим догађајима; - разумије историјске коријене савремених политичких и друштвених промјена;

<p>Херцеговини;</p> <ul style="list-style-type: none"> - објасни узроке отпора Срба аустроугарској политици у Босни и Херцеговини; - опише узроке, главне токове и посљедице Балканских ратова 1912–1913. године; - издвоји главна збивања (битке, дешавања у позадини, односи са савезницима) у рату Србије и Црне Горе против Централних сила 1914–1918. године; - именује најзначајније српске војсковође и најистакнутије жене од 1912. до 1918. године; - наброји облике терора аустроугарских власти против својих поданика Срба, нарочито у Босни и Херцеговини; - истражи и представи податке о најважнијим догађајима, појавама и личностима завичајне историје Првог свјетског рата. 	<p>према Србији и српском националном покрету;</p> <ul style="list-style-type: none"> - упореди карактеристичне примјере који осликавају положај становништва у окупираној Србији и Црној Гори; - објасни циљеве политике терора Аустроугарске према својим поданицима Србима, нарочито у Босни и Херцеговини; - дефинише и појашњава југословенску идеју; - објасни процес стварања југословенске државе у рату; - критички процијени, на основу извора, улогу Србије у стварању југословенске државе; - покаже на карти земље које су ушле у састав југословенске државе; - анализира статистичке податке о страдању Србије и Срба у рату у односу на друге државе и народе. 	<ul style="list-style-type: none"> - развија љубав за национални идентитет повезан са смислом за поштовање различитости; - унапређује позитиван став према промјенама и иновацијама; - изграђује способност реаговања на друштвено неприхватљиво понашање; - његује способност вредновања подвига и личног херојства; - афирмише спремност да превазиђе стереотипе и предрасуде; - подстиче способност разликовања чињеница од тумачења; - његује способност поштовања људских права и једнакости као основе за солидарност и одговорност; - развија критички однос према информацијама које објављују масовни медији; - развија одговорност за укључивање у процес доношења одлука.
--	---	---

5. Тема: Српски народ у југословенској држави (1918–1991)

Знања	Вјештине	Ставови/вриједности
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - објасни политичке прилике у којима је донесен Видовдански устав; - опише одлике централистичке и федералистичке концепције уређења државе; - наведе узроке и посљедице личног режима краља 	<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - анализира социјалну, вјерску и националну структуру становништва југословенске државе на основу резултата пописа становништва 1921. и 1931. године; - упореди по сличностима и разликама најважније 	<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - унаприједи знања о прошлости; - развија благонаклон однос према културно-историјском наслеђу; - развија способност да на основу различитих историјских извора

<p>Александра I Карађорђевића;</p> <ul style="list-style-type: none"> - наброји унутрашње непријатеље Краљевине Југославије који су радили на њеном рушењу; - објасни међународни положај југословенске државе; - именује најважније личности политичког, културног, научног и вјерског живота; - прикупи и представи податке о наслеђу југословенске краљевине у свом завичају; - објасни узроке и посљедице слома Југославије у Априлском рату; - анализира и утврђује узроке формирања НДХ; - објасни и поткрепљује аргументима узроке и посљедице геноцида над Србима у НДХ (1941-1945); - опише холокауст (геноцид над Јеврејима) и геноцид над Ромима у НДХ; - наброји најзначајније логоре и стратишта у НДХ; - упореди по сличностима и разликама циљеве и стратегије борбе партизанског и четничког покрета; - наведе најзначајније ратне операције на југословенском ратишту; - покаже на карти мјеста и просторе најважнијих ратних збивања; - именује најистакнутије личности, мушкарце и жене, у рату на простору окупиране Југославије; - наведе најистакнутије ствараоце на пољу умјетности; - истражи и представи податке о ратним збивањима и свакодневном животу у свом завичају током рата; - наведе главне друштвене, политичке, економске и културне одлике периода 1945-1948. године у Југославији; - опише узроке и посљедице сукоба Југославије са СССР-ом 1948. године; - наброји правце масовних миграција становништва; - објасни положај вјерских заједница; - наведе најважнија достигнућа у областима 	<p>политичке странке у Краљевини СХС;</p> <ul style="list-style-type: none"> - критички процијени историјску улогу краља Александра I Карађорђевића; - анализира, на основу извора, најважније одредбе Споразума Цветковић–Мачек; - упореди по сличностима и разликама аграрно (традиционално) и индустријско (модерно) друштво; - процјењује и поткрепљује аргументима тезе за и против војног пуча од 27. марта 1941. године; - анализира и утврђује допринос српског народа и Југославије побједи Антифашистичке коалиције; - даје критичку процјену политике великих сила према Југославији; - истражи акцију Диане Будисављевић и њен значај; - опише завршне борбе за ослобођење Југославије; - изабере примјере окупаторског и квислиншког терора у Југославији; - критички анализира фотографије из Другог свјетског рата; - указује на политику обрачуна комунистичке власти са идеолошким неистомишљеницима; - анализира југословенску политику несврстаности у контексту међународних односа у Европи и свијету; - повеже кризе социјалистичке Југославије са процесом њене децентрализације и дезинтеграције; - анализира историјску улогу Јосипа Броза Тита; - упореди различите аспекте друштва и издвоји примјере који репрезентују друштвену, привредну и политичку кризу у осамдесетим годинама 20. вијека; - објасни посљедице индустријализације Југославије; - опише промјене у положају жена у друштву; - препозна промјене у свакодневном животу 	<p>реконструише и процјењује историјске догађаје по важности и даје свој критички став о тим догађајима;</p> <ul style="list-style-type: none"> - разумије историјске коријене савремених политичких и друштвених промјена; - развија љубав за национални идентитет повезан са смислом за поштовање различитости; - унапређује позитиван став према промјенама и иновацијама; - изграђује способност реаговања на друштвено неприхватљиво понашање; - његује способност вредновања подвига и личног херојства; - афирмише спремност да превазиђе стереотипе и предрасуде; - подстиче способност разликовања чињеница од тумачења; - његује способност поштовања људских права и једнакости као основе за солидарност и одговорност; - развија критички однос према информацијама које објављују масовни медији; - развија одговорност за укључивање у процес доношења одлука.
---	--	---

привреде, школства, здравства, науке, културе и спорта; - препозна примјере наслеђа социјалистичког периода у свом завичају.	становника градова и села.	
---	----------------------------	--

6. Тема: Република Српска, Босна и Херцеговина и простор бивше Југославије на крају XX и почетку XXI вијека

Знања	Вјештине	Ставови/вриједности
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - опише унутрашње и спољне узроке пропасти Југославије; - процијени основне чињенице о пропасти Југославије; - наведе узроке, главне токове и посљедице грађанског рата у БиХ; - наброји најважније датуме и догађаје у стварању Републике Српске; - наведе најзначајније личности у стварању Републике Српске; - објасни улогу Војске Републике Српске у стварању Републике Српске; - наброји корпусе Војске Републике Српске; - издвоји главне фазе у развоју Републике Српске и дејтонске Босне и Херцеговине после 1995. године; - препозна и дефинише циљеве три националне политике у БиХ; - истражи и представи податке о најважнијим збивањима завичајне историје у вријеме Републике Српске. 	<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - критички процијени представе о Србима у иностраном јавном мњењу у вријеме ратова за југословенско наслеђе; - издвоји главне фазе у развоју Србије и Црне Горе на крају XX и почетку XXI вијека; - анализира промјене броја и положаја Срба изван Србије и Републике Српске после 1991. године; - критички анализира улогу Хашког трибунала; - упоређи по сличностима и разликама свакодневни живот почетком XXI вијека са свакодневним животом у доба социјализма; - истражи положај жена у Републици Српској. 	<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - унаприједи знања о прошлости; - развија благонаклон однос према културно-историјском наслеђу; - развија способност да на основу различитих историјских извора реконструише и процјењује историјске догађаје по важности и даје свој критички став о тим догађајима; - разумије историјске коријене савремених политичких и друштвених промјена; - развија љубав за национални идентитет повезан са смислом за поштовање различитости; - унапређује позитиван став према промјенама и иновацијама; - изграђује способност реаговања на друштвено неприхватљиво понашање; - његује способност вредновања подвига и личног херојства; - афирмише спремност да превазиђе стереотипе и предрасуде; - подстиче способност разликовања чињеница од тумачења;

		- његује способност поштовања људских права и једнакости као основе за солидарност и одговорност; - развија критички однос према информацијама које објављују масовни медији; - развија одговорност за укључивање у процес доношења одлука.
--	--	---

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ - СМЈЕРНИЦЕ ЗА НАСТАВНИКЕ

Наставницима се препоручује да што више користе историјске изворе и литературу, као и корисне сајтове на интернету. То се односи на све наставне теме и наставне јединице. Такође, методичко-дидактичке препоруке су да се што мање користи фронтални облик рада, те да се примјењује активно учење, интерактивна настава, рад у групама, као и да се подстиче самосталност рада и креативност ученика.

1. Срби у средњем вијеку

- припремити географске карте Европе и Балканског полуострва, као и историјске карте српских средњовјековних земаља и показати на картама:
- 1. територију коју су насељавали стари Словени прије сеобе,
- 2. правце њихове сеобе на Балканско полуострво,
- 3. простор на којем се до средине X вијека учврстила српска етничка свијест,
- 4. подјелу српских земаља на Србију (Рашку и Босну) и Приморске крајеве (Дукљу/Зету, Травунију/Требиње, Хум/Захумље и Паганију/Неретљанску област),
- 5. земље које је ујединио Стефан Немања,
- 6. правце ширења Србије у доба Немањића,
- 7. распад Српског царства,
- 8. правце ширења Босне у доба Котроманића,
- 9. правце надирања Турака и мјеста најзначајнијих битака.
- припремити и показати ликовне представе (копије фресака): Ћирила и Методија, Стефана Немања, Светог Саве, краља Стефана Првовјенчаног, краља Милутина, краља Стефана Дечанског, цара Душана, кнеза Лазара Хребелановића и деспота Стефана Лазаревића;
- припремити и објаснити паное са родословима српских средњовјековних династија, посебно Немањића, Котроманића и Лазаревића;
- припремити одломке из српских средњовјековних повеља и житија и прочитати их;
- припремити Душанов законик, прочитати и анализирати чланове: 50, 53, 54, 94, 166, 171 и 172;
- припремити *Похвалу кнезу Лазару* патријарха Данила III и текст натписа на мраморном стубу на Косову и прочитати њихове дијелове;
- припремити одломке из епских народних пјесама преткосовског, косовског и покосовског циклуса и прочитати њихове дијелове;
- припремити и показати слике цркве Светог Петра у Расу, Светог Михаила у Стону, као и манастира: Студенице, Хиландара, Жиче, Милешеве, Мораче, Пећке патријаршије, Грачанице, Високих Дечана, Раванице и Манасије/Ресаве;

- припремити и показати слику, тј. фреску Бијелог Анђела из Милешеве, као и неколико страница Мирослављевог јеванђеља;
- за рјешавање аналитичких и истраживачких задатака, ученицима препоручити употребу корисних сајтова на интернету (ови задаци се могу радити у току наставе или се могу задати за рад код куће).

2. Српски народ од краја XV до почетка XIX вијека

- припремити географску карту Средоземља и Балканског полуострва, као и одговарајуће историјске карте и показати на картама:
 1. територију која је била обухваћена Османским царством,
 2. територију која је била обухваћена Пећком патријаршијом,
 3. нова духовна и културна средишта Срба;
 4. територију која је била обухваћена Војном крајином.
- припремити један од наведених историјских извора: *Молитва заспалом Господу* патријарха Арсенија III Чарнојевића, *Књигу о српским царевима и о турској војни против хришћанског цара и о заустелој земљи српској* Атанасија Даскала Србина, *Житија цара Уроша* Патријарха Пајсија Јањевца и *Влашке статуте*, и прочитати његове дијелове;
- припремити и показати слике: Мехмеда Соколовића, патријарха Макарија Соколовића, патријарха Арсенија III Чарнојевића, патријарха Арсенија IV Јовановића Шакабенте, епископа Василија Јовановића (Светог Василија Острошког), Стојана Јанковића, Руђера Бошковића и Саве Поповића Текелије;
- припремити одломке из епских народних пјесама хајдучког циклуса и ускочког циклуса и прочитати их;
- припремити и показати слике фрушкогорских манастира, Сент Андреје, манастира: Тврдош, Житомислић, Рмањ, Гомионица, Озрен и Папраћа, затим неколико страница из издања Горажданске штампарије (1519), слике Чајничке Краснице (иконе Пресвете Богородице Чајничке), Старе српске цркве у Сарајеву, Гази Хусреф-бегове џамије у Сарајеву, Ферхад-пашине џамије у Бањој Луци, као и Дубровника;
- за рјешавање аналитичких и истраживачких задатака, ученицима препоручити употребу корисних сајтова на интернету (ови задаци се могу радити у току наставе или се могу задати за рад код куће).

3. Српски народ у борби за ослобођење и уједињење (1804–1878)

- припремити географску карту Балканског полуострва, као и одговарајуће историјске карте и показати на картама:
 1. територију која је била обухваћена Српском револуцијом,
 2. ширење територије Србије до 1878. године,
 3. ширење територије Црне Горе до 1878. године,
 4. подручја у Босни и Херцеговини која су била обухваћена бунама и устанцима до 1878. године,
- припремити и показати слике, односно фотографије: Карађорђа, хајдук Вељка Петровића, Стевана Синђелића, проте Матеје Ненадовића, кнеза Милоша Обреновића, Доситеја Обрадовића, Вука Караџића, Илије Гарашанина, кнеза Александра Карађорђевића, кнеза Михаила Обреновића, Петра I Петровића Његоша, Петра II Петровића Његоша, кнеза Данила Петровића Његоша, Петра Поповића Пеције, Луке Вукаловића, Голуба Бабића, Светозара Милетића,
- припремити једну од епских народних пјесама циклуса ослобођења Србије или циклуса ослобођења Црне Горе и прочитати њене дијелове. Као алтернативу, припремити пјесму *Востани Србије* Доситеја Обрадовића или *Посвету праху оца Србије* Петра II Петровића Његоша, и прочитати њене дијелове;
- припремити и прочитати текстове Вука Караџића о стању уочи Српске револуције;
- припремити текст Хатишефира из 1830. године, прочитати и анализирати чланове: 1, 2, 6 и 15;
- припремити Устав Србије из 1835. године (Сретењски устав), прочитати и анализирати чланове: 111, 118 и 119.
- припремити Законик кнеза Данила из 1855. године, прочитати и анализирати чланове 1 и 95.

- припремити, прочитати и анализирати прогласе устаничких четовођа о уједињењу Босне са Србијом и Херцеговине са Црном Гором;
- за рјешавање аналитичких и истраживачких задатака, ученицима препоручити употребу корисних сајтова на интернету (ови задаци се могу радити у току наставе или се могу задати за рад код куће).

4. Српски народ у борби за ослобођење и уједињење (1878–1918)

- припремити географску карту Балканског полуострва, као и одговарајуће историјске карте и показати на картама:
 1. мјеста најзначајнијих битака од 1912. до 1918. године;
 2. правце повлачења српске војске, а затим и ослобођења Србије и јужнословенских области;
 3. територију Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца 1918. године;
- припремити и показати слике, односно фотографије: Петра Кочића, краља Александра Обреновића, краља Николе Петровића Његоша, краља Петра I Карађорђевића, Гаврила Принципа, Николе Пашића, војводе Радомира Путника, војводе Степе Степановића, војводе Живојина Мишића, војводе Петра Бојовића, Милунке Савић и мајора Драгутина Гавриловића.
- припремити, прочитати и анализирати запажања Анте Старчевића о Србима;
- припремити текст Првог царског меморандума Срба у Босни и Херцеговини из 1896. године, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити и објаснити панос са родословима српских нововјековних династија: Карађорђевића, Обреновића и Петровић-Његоша;
- припремити и показати државна знамења (заставе и грбове) Србије и Црне Горе;
- припремити текст Аустроугарског ултиматума Србији 23. јула 1914. године, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити текст одговора Србије 25. јула 1914. године на ултиматум, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити текст прогласа регента Александра 29. јула 1914. године, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити текст прогласа краља Николе 6. августа 1914. године, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити текст Нишке декларације 7. децембра 1914. године, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити наређење мајора Гавриловића о одбрани Београда 1915. године и прочитати га;
- припремити текст Одлуке Велике народне скупштине Војводине 25. новембра 1918. године, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити текст Одлука Велике народне скупштине српског народа у Црној Гори 26. новембра 1918. године, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити текст прогласа Народног вијећа из Бањалуке о уједињењу са Србијом 27. новембра 1918. године, прочитати га и анализирати;
- припремити текст о проглашењу Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца 1. децембра 1918. године, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити и показати неке од фотографија из ослободилачких ратова од 1912. до 1918. године;
- за рјешавање аналитичких и истраживачких задатака, ученицима препоручити употребу корисних сајтова на интернету (ови задаци се могу радити у току наставе или се могу задати за рад код куће).

5. Српски народ у југословенској држави (1918–1991)

- припремити географску карту Југославије, као и одговарајуће историјске карте и показати на картама:
 1. административно-територијалну подјелу Краљевине Југославије из 1929. године,
 2. окупаторску подјелу Југославије 1941. године,
 3. мапу геноцида над Србима у НДХ, са најзначајнијим стратиштима и логорима,
 4. мјеста највећих битака,
 5. административно-територијалну подјелу социјалистичке Југославије.

- припремити и показати фотографије: краља Александра I Карађорђевића, кнеза Павла Карађорђевића, Милана Стојадиновића, Стјепана Радића, Владка Мачека, Анте Павелића, Драгољуба Михаиловића, Милана Недића, Јосипа Броза Тита и Николаја Велимировића.
- припремити текст Устава Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца 28. јуна 1921. године (Видовдански устав), прочитати и анализирати чланове: 1, 3, 5 и 15.
- припремити текст Прокламације краља Александра 6. јануара 1929. године, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити текст Закона о називу и подели Краљевине на управна подручја 3. октобра 1929. године, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити текст Октроисаног устава 3. септембра 1931. године, прочитати и анализирати чланове: 1, 2, 29 и 116;
- припремити текст Споразума Цветковић – Мачек 23. августа 1939. године, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити текст запажања британског премијера Винстона Черчила о 27. марту 1941. године у Југославији, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити текст Хитлерове одлуке о уништењу Југославије као државе 27. марта 1941. године, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити текст прогласа о успостављању НДХ 10. априла 1941. године, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити текст Законске одредбе за обрану народа и државе 17. априла 1941. године, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити текст Законске одредбе о забрани ћирилице 25. априла 1941. године, прочитати је и анализирати;
- припремити текст Министарске наредбе о називу „грчко-источне вјере” 18. јула 1941. године, прочитати га и анализирати;
- припремити текстове говора које су одржали Миле Будак и Виктор Гутић, у којима позивају на уништење Срба, прочитати их и анализирати;
- припремити текст одлука Другог засједања АВНОЈ-а 29. и 30. новембра 1943. године, прочитати и анализирати њихове дијелове;
- припремити текст писма Јосипа Броза Тита упућеног Стаљину 5. јула 1944. године, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити текст Устава ФНРЈ из 1946, прочитати и анализирати чланове: 1, 2, 6 и 9.
- припремити текст Слободана Јовановића о Јосипу Броз Титу из 1954. године, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити текст Устава СФРЈ из 1974. године, прочитати и анализирати чланове: 1, 2 и 3.
- припремити и показати државна знамења (заставе и грбове) Краљевине СХС/Југославије, социјалистичке Југославије и њених република, као и текст државних химни;
- припремити и показати неке од фотографија из југословенске државе од 1918. до 1991. године, а посебно из периода од 1941. до 1945. године;
- за рјешавање аналитичких и истраживачких задатака, ученицима препоручити употребу корисних сајтова на интернету (ови задаци се могу радити у току наставе или се могу задати за рад код куће).

6. Република Српска, Босна и Херцеговина и простор бивше Југославије на крају XX и почетку XXI вијека

- припремити географске карте Југославије и Босне и Херцеговине;
- припремити и показати карту Републике Српске Крајине;
- припремити и показати карту Републике Српске уочи 1995. године;
- припремити и показати карту Босне и Херцеговине по Дејтонском споразуму 1995. године;
- припремити и показати фотографије: Слободана Милошевића, Фрање Туђмана, Алије Изетбеговића, Радована Караџића и Ратка Младића.
- припремити текст *Исламске декларације* Алије Изетбеговића, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити текст Одлуке о оснивању Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини 24. октобра 1991. године, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити текст Декларације о проглашењу Републике српског народа Босне и Херцеговине 9. јануара 1992. године, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити текст Устава Српске Републике Босне и Херцеговине 28. фебруара 1992. године, прочитати и анализирати чланове: 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8 и 9;

- припремити текст Одлуке о формирању Војске Републике Српске 12. маја 1992. године, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити текст Анекса IV Дејтонског споразума – Устава Босне и Херцеговине 21. новембра 1995. године, прочитати и анализирати чланове: 3, 4, 5 и 6.
- припремити текст Милорада Екмечића о Републици Српској, прочитати и анализирати његове дијелове;
- припремити и показати знамења (заставе и грбове) СР Југославије, Србије, Црне Горе, Хрватске, Републике Српске Крајине, Босне и Херцеговине и Републике Српске, као и текстове химни Србије и Републике Српске;
- припремити и показати неке од фотографија из Одбрамбено-отаџбинског рата 1992–1995. године и НАТО агресије на СР Југославију 1999. године;
- за рјешавање аналитичких и истраживачких задатака, ученицима препоручити употребу корисних сајтова на интернету (ови задаци се могу радити у току наставе или се могу задати за рад код куће).

ОЦЈЕЊИВАЊЕ

Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи.

ИНТЕГРАЦИЈА

- Српски језик
- Географија
- Православна вјеронаука
- Култура религија
- Информатика

ИЗВОРИ

1. Уџбеник одобрен од стране Министарства просвјете и културе Републике Српске
2. Друга стручна литература и приручници
3. Интернет